

2.5. Smyčky

Vůdcovská smyčka (někde též uvedena jako jednoduchá smyčka, vůdcovský uzel) se používá k vytvoření rychlé smyčky na konci lana nebo kdekoli na laně. V lezecké praxi se používá jako uzel do spár, kdy funguje jako zaklíněný. Pokud se ocitnete ve skalním terénu, kde není možnost ovázání lana kolem pevného bodu, nezbyvá než použít této praxe, která vznikla mezi lezci na pískovcových skalách.

Nedoporučuje se tento uzel jako kotvící (jako na přiložené fotografii – obr. 39), neboť jeho relativní pevnost je nižší než třeba osmičkový uzel a po zatížení jde špatně nebo vůbec rozvázat !!

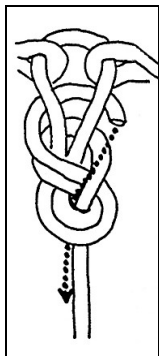
Pozor, **pokud vůdcovskou smyčkou spojíte dva lanové konce, nejedná se o spojku (!)**, protože pevné konce vycházející z uzlu nejsou k sobě protilehlé – uzel není zatěžován souměrně v ose !! V případě zatížení takového špatně uvázané „spojky“ může dojít k rozvázání uzlu přetočením lana v závitech kolem podélné lanové osy. Spojení dvou lan vůdcovskou smyčkou se užívá pouze v případě slanění, kdy se počítá, že lano bude staženo dolů. Pak je uzel na místě, neboť není v ose těla lana a nezasekává se o sklaní výstupky.

obr. 39 + obr. 40 Vůdcovská smyčka

Poznámka autora: Vůdcovskou smyčkou se lze navázat i do horolezeckého úvazku tak že na volném konci uvážeme jednoduché očka s dostatečnou délkou volného konce, provlékneme oky úvazku a pak volný konec zavedeme do jednoduchého očka a kopírujeme jím tvar uzlu. Nevýhodou tohoto uzlu však poznáme při rozvazování po předchozím zatížení. Jde to špatně. **Proto doporučuji nepoužívat !!**

obr. 41
Osmičková smyčka

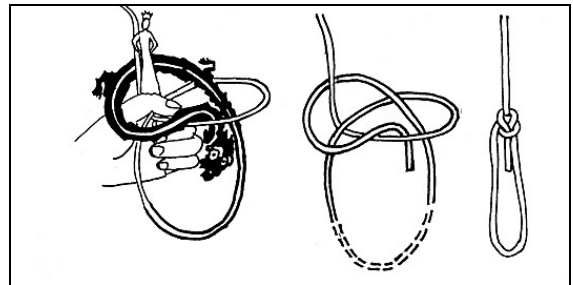
Je lépe používat **osmičkovou smyčku!** Osmičkovou smyčku (někde také uváděná pod názvy jako dvojitá osmička, osmičkové oko, vlámská smyčka) - lze po předchozím zatížení snáze rozvázat. Toho jsou si vědomi i tvůrci zahraničních publikací o divoké vodě a jeho používání zdůrazňují.

V tomto případě na **obrázku č. 41** jsou naznačena dvě oka hrudního úvazku a uvázání osmičkové smyčky.

obr. 42 Osmičková smyčka na kotevním bodu

Pozor: **Nepletěte si pojmy osmička, osmičková spojka a osmičková smyčka.** V prvním případě se jedná o koncový neboli základní uzel, v druhém případě o uzel určený ke spojení dvou volných konců lana či popruhu. Kdežto osmičkovou smyčku můžete udělat kdekoli na laně. Rozdíl mezi osmičkovou spojkou a osmičkovou smyčkou je v rozdílném vyústění konců lan z uzlu. U osmičkové spojky vychází z každé strany uzlu pouze jeden volný konec. U osmičkové smyčky vychází z uzlu dva konce – porovnej obr. 37 a 41 – 42.

obr. 43

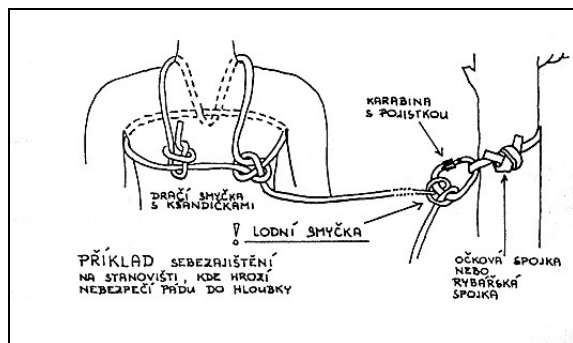
Toto je ona pověstná **dračí smyčka** provázená ve skautské praxi pohádkou o princezně a draku, který se snaží mladou krásku zatáhnout do jezera. Vtip spočívá v tom, že princezna se musí bránit a nesmí se nechat do jezera zatáhnout. V praxi to vypadá tak, že při dotahování opravdu zatáhneme za pevný konec lana současně s tažením volného konce lana.

Dračí smyčka (anglicky bowline) je „bezpečná“, nezatahující se smyčka sloužící k uvázání lana kolem hrudníku člověka, který má být jištěn (při slézání, při výstupu atd.). Dračí smyčku vážeme kolem hrudníku (dámy i páni: vždy nad poprsím!). Utáhneme oko okolo hrudníku tak, aby nebylo volné a ani hrudník nesvíralo. Oko posuneme, abychom měli uzel na levé polovině hrudníku. Takto ovšem nejsme pro jištění hotovi. Hrozí totiž, že u jištěného oka lana sklouzne k pasu a tím se dračí smyčka v případě pádu jištěného stává nebezpečnou. Před sklouznutím oka dračí smyčky se bráníme **vytvořením kšandíček**. Ponecháme si při vázání

uzlu konec lana delší, asi o délce 1,8 m (u vyšších postav více a opačně). Uzel dračí smyčky je na levé polovině hrudníku. Konec lana přehodíme přes levé rameno, na zádech provlékneme pod okem dračí smyčky a přehodíme přes pravé rameno. Konec lana pak na pravé polovině hrudníku uvážeme uzlem k oku dračí smyčky - viz **obr. 44**.

Poznámka autora: Záměrně jsem dal ve výše uvedeném odstavci slovo bezpečná do uvozovek – viz v dalším textu **Nebezpečí rozvázání uzlu**.

V lezecké praxi se dračí smyčka kolem hrudníku používá již vyjímečně, neboť ji dávno nahradily hrudní a později i sedací úvazky zhotovené ze širokých popruhů. Při pádu do dračí smyčky se totiž lano nepříjemně zařezává a zanechává modřinu. Nicméně ve vodní záchraně to může být stále použitelný uzel např. při zajištění sestupujícího či vystupujícího ve strmém terénu nad volnou hloubkou. V takovém případě ale musí vždy být zhotoveny i výše uvedené kšandičky (!) pro sklouznutí smyčky z horní části hrudníku.

obr. 44

Na tomto instruktážním obrázku je správné užití dračí smyčky a lodní smyčky při sebezajištění proti nechtěnému pádu do hloubky. Podívejme se ale na svázání volných konců smyčky kolem stromu (kotevního bodu). Při užití popruhu se správně uváže očková spojka, lépe je ale vázat osmičkovou protisměrnou spojku, kterou lze po zatížení snáze rozvázat. Totéž platí pro užití lanové repsšňury. Rybářská spojka je správně užitá, ale opět jako vhodnější může být dvojitá rybářská spojka.

V souvislosti s dračí smyčkou nebo použitím samotného hrudního úvazku musím upozornit na:

1) Nebezpečí dlouhého visu. Zůstane-li člověk volně viset na laně v pouhém hrudním úvazku (nebo jen v dračí smyčce), není již po krátké době schopen pohybovat horními končetinami a do 20 minut dojde i k ochrnutí následkem stlačení cév a nervů v podpaží. Do půl hodiny dochází k selhání oběhu a **ke smrti z visu v laně**. Po vyproštění z visu je nutné postiženého (i když je v bezvědomí) okamžitě postavit ! V této svislé poloze musíme postiženého držet nejméně 10 minut. (Položíme-li postiženého, přivodíme mu smrt!) Nemůže-li postižený pohybovat dolními končetinami, provádíme s ním pasivní pohyby bérců a masáže. Teprve po deseti minutách může postižený do dřepu a pak do sedu. Nakonec do lehu. Po visu v laně delším než 20 minut je nutné postiženého transportovat ve skrčené poloze (je-li při vědomí) do nemocnice. Hrozí totiž selhání ledvin u postiženého.

Předpokládáme-li nebezpečí visu v laně v dračí smyčce nebo hrudním úvazku, je pomoc jednoduchá. Podmínkou je ve výzbroji přítomnost repsšňury (nebo plochého popruhu) o průměru 6 mm a o délce 3,0 - 3,8 m k uvázání nejprve do „smyčky a poté uvázání posuvného

svíracího uzlu neboli prusíku. Prusík uvážeme na laně ve výši očí a pak jeho smyčku provlékneme pod okem dračí smyčky (nebo pod úvazkem) na hrudníku. Je-li „smyčka“ prusíku krátká, nastavíme jej další „smyčkou“. Při visu v laně si do „smyčky“ stoupneme jednou nohou. Tím odlehčíme tlaku dračí smyčky nebo úvazku na hrudník.

2) Nebezpečí rozvázání uzlu v případě jiného použití než je dračí smyčka s kšandičkami pro zajištění osoby.

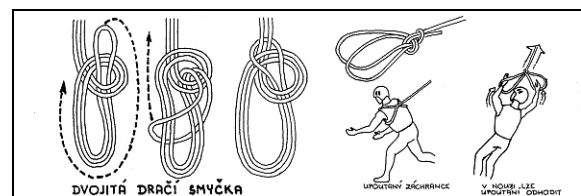
V knize „Bezpečnost a riziko na skále, sněhu a ledu“ uvádí Pit Schubert případ, který se stal v roce 1965. Skupina horských záchranářů cvičila transport ve skalní stěně, kdy záchránce měl být se zachraňovaným spuštěn na laně stěnou dolů. Cítuji z knihy: „Karabinová brzda byla nahoře upevněna ke stromu prostřednictvím samostatného kusu lana, svázaného jednoduchou dračí smyčkou, již bez zajištění dalším uzlem.“

Uzel dračí smyčky nebyl totiž zatěžován přes lano vycházející ze smyčky ven, ale bylo zatěžováno lano po obvodu smyčky vedené kolem stromu !! Vázání uzlu tedy povolilo a výsledkem byl jeden mrtvý na místě.

Takže pokud v nouzi použijete dračí smyčku s kšandičkami na zajištění sebe nebo druhého na laně nad volnou hloubkou, je vše v pořádku. Pokud chcete omotat na břehu pevný bod lanovou smyčkou použijte vždy spojkový uzel (!) jakým je např. dvojitá rybářská spojka, očková spojka nebo osmičková (protisměrná) spojka.

A uvázanou dračí smyčku bez kšandiček vždy pojistíte dalším uzlem.

Dvojitá dračí smyčka (též dračí smyčka v ohybu lana) má dvě nezatahující se smyčky. Používá se jestliže konce lana jsou nepřístupné nebo k vytvoření dvou smyček na konci lana. Pro nás je důležitá možnost použití k záchraně tonoucího upoutaným záchránce, bez plovací vesty (ale pouze v nejvyšší nouzi !!) nebo nemá-li jeho plovací vesta bezpečnostní popruh. Uvážeme uzel a do jeho dvou „smyček“ se horními končetinami navlékneme tak, aby uzel byl na zádech. „Smyčky“ nesmí být příliš malé (aby neškrtily a daly se svléknout) ani příliš volné. Takto je člověk připraven k práci upoutaného záchránce, který je pak společně se zachraňovaným přitážen ke břehu. V případě nouze lze se z obou „smyček“ vyvléknout.

obr. 45 Dvojitá dračí smyčka

V případě dvojitě dračí smyčky musím upozornit na postup vázání a zejména dokončování závěrečného tvaru. Pokud totiž nedojde v uzlu k přetočení lana podél jeho podélné osy, naopak dostanete dvouokou zatahující se smyčku !!!